

ОБЩИНА ПЛОВДИВ

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ
НА
ОБЩИНА ПЛОВДИВ
ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ
ГРАЖДАНИ ОТ ЕТНИЧЕСКИ ГРУПИ И
ДРУГИ СОЦИАЛНО УЯЗВИМИ ГРУПИ
В ПЕРИОДА 2012-2014 г.**

**гр. ПЛОВДИВ
Декември, 2012г.**

*ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ
ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ОТ ЕТНИЧЕСКИ ГРУПИ И ДРУГИ
СОЦИАЛНО УЯЗВИМИ ГРУПИ В ПЕРИОДА 2012-2014 г.*

СЪДЪРЖАНИЕ

I. УВОД	3
II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА В ОБЩИНА ПЛОВДИВ	6
1. Образователно равнище сред етническите групи в община Пловдив	6
2. Здравеопазването сред етническите групи и други уязвими групи в община Пловдив	9
3. Жилищни въпроси и инфраструктурата в етнически обособените махали и квартали в град Пловдив	11
4. Заетост и социално включване	14
5. Спазване на законите и недискриминация	17
6. Култура, спорт и медии	19
III. МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА СТРАТЕГИЯТА	21
Заключение:	21
IV. ТАБЛИЦА НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА ЕТНИЧЕСКИТЕ ГРУПИ И ДРУГИТЕ СОЦИАЛНО УЯЗВИМИ ГРУПИ В ПЕРИОДА 2012- 2014Г.	22

I. Увод

Настоящият план за действие за интегриране на етническите групи и други социално уязвими групи в Община Пловдив за периода 2012 – 2014г. е документ, който подчертава значимостта на проблемите и насоките за тяхното разрешаване. Следвайки принципите, поставени в Конституцията на Р.България, другите програмни документи и рамката на ЕС за работа с различните групи граждани, в този план се използва определението „етнически групи и другите социално уязвими групи в община Пловдив” със следните цели:

- да се очертаят различните проблеми на етническите групи като цяло;
- да се регистрират също така и проблемите на другите социално уязвими групи без значение от етническия им произход;
- да се търси равновесие и консенсус в българското общество, което ще гарантира и успешната реализация на този план за действие на община Пловдив.

Етническата група представлява общност от лица, близки по произход, бит, култура и език. (Стр.49 от доклад с окончателни данни за преброяване 2011г.)

Планът за действие на община Пловдив е един стратегически документ, израз на волята и желанието на гражданството за европейско развитие на града и страната ни на база единението и мултикултурното развитие.

Развитието и съхранението на етнокултурната идентичност на Пловдив, като мултикултурен град е сериозен принос в културния облик не само на България, но и на съвременна Европа. Именно от тази гледна точка етническите групи и социално уязвимите групи в община Пловдив са основните обекти за въздействие, които са подчертани в плана за действие по шестте основни приоритета, които са изведени в „Националната стратегия за интеграция на ромите в Р. България 2012 – 2020г. В тази връзка в Националната стратегия е записано:

Стр.1. „Стратегията представлява един целенасочен подход в рамките на по-общата стратегия за борба с бедността и изключването, която не изключва предоставянето на подкрепа и за други уязвими етнически групи в неравностойно социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация”.

Основна цел на плана е:

Създаване на условия и предпоставки за равноправното интегриране на етническите общности и другите социално уязвими групи в обществения и икономически живот чрез осигуряването на равни права и възможности във всички сфери на обществения и икономическия живот, подобряване на качеството на живот при спазването на принципите на равнопоставеност и недискриминация.

В чл.6 от Конституцията на Р. България (С., 1991г.) се посочва:

- (1) Всички хора се раждат свободни и равни по достойнство и права.

(2) Всички граждани са равни пред закона. Не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения...

Националният план за действие се изпълнява в два периода:

1. **Първият период обхваща 2012-2014 г.** и завършва с изпълнението на Националния план за действие по „Десетилетие на ромското включване 2005- 2015г” (НПД), актуализиран през 2011г. и следва неговия формат. Инициативата приключва на 02.02.2015г., след което ще бъде извършен анализ на изпълнението на плана за действие „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.”.
2. **Вторият период обхваща 2014- 2020** и е съобразен със следващия програмен период на ЕС и Оперативните програми за България до 2020 г. и ще се разработва във формат, посочен в табл. 1. На база направения анализ на първата фаза на плана за действие и при необходимост може да настъпят промени/актуализация в различни части от плана.

В плана за действие са заложили само дейности, които ще се изпълняват в първия период.

Планът за действие за интеграция на етническите групи и другите социално уязвими групи в община Пловдив за периода 2012 – 2014г. се разработи на база следните основни документи и материали:

- Конституцията на Р. България (С., 1991г.);
- Всеобщата декларация за правата на човека;
- Международната харта за правата на човека;
- Международен пакт за икономическите, социалните и културните права от 1966г. /за България в сила от 1970г./;
- Международен пакт за гражданските и политическите права;
- Международна конвенция за премахване на различни форми на расова дискриминация от 1966г. (за България в сила от 1992г.);
- Рамкова конвенция на съвета на Европа за защита на националните малцинства;
- Закон за защита от дискриминация в сила от 01.01.2004г. (Обн. ДВ. Бр.86 от 30.09.2003г.);
- Десетилетие на ромското включване 2005-2015г. – Национален план за действие;
- Национална стратегия за интегриране на ромите в България 2012 – 2020г. (Обн. ДВ, бр.21 от 13.03.2012г.);
- Закон за вероизповеданията (ДВ, бр.74 от 15.09.2009г.);
- Конвенция за правата на детето от 1989г. (за България в сила от 1991г.)
- Оперативните програми на ЕС за периода 2013 – 2020г.;
- Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите общности;
- Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически групи;

- Национална програма за подобряване на жилищните условия на ромите;
- Данни от НСИ за преброяване на населението от 2001 г. и 2011 г.;
- Общинския план за развитие на Община Пловдив за периода 2007 – 2013г.

Според резултатите от преброяването към 01.02.2011г. на база самоопределение, населението на Община Пловдив има следния етнически състав по възрастови групи :

Етническа група	Възрастови групи									
	Общо	0 - 9	10 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 -59	60 - 69	70 - 79	80 +
Българска	277804	21633	22568	39295	46355	40213	40355	34255	22280	10850
Турска	16032	2403	2578	3540	2687	2000	1652	832	283	57
Ромска	9438	1945	1654	1736	1562	1127	833	415	146	20
Не се самоопределя	2487	1243	181	309	218	195	169	111	36	25

Посочените по горе данни в процентно съотношение имат следното изражение за Община Пловдив, която има 338 153 жители към 01.02.2011г.:

- българи 82,15%;
- турци 4,74 %;
- роми 2,79%;
- не се определят 0,73% .

В област Пловдив живеят 715 816 души. Според структурата на населението по области и етнически групи към 01.02.2011г. :

- българи 87.8%;
- турци 6.5%;
- роми 4.9%;

Според последното преброяване на населението в България към 01.02.2011г. населението е общо 7 364 570 лица, от тях:

- българи 5 664 624 лица (84,8%);
- турци 588 316 лица (8,8%);
- роми 325 343 лица(4,9%) ;

Населението на община Пловдив към 30.04.2012г. регистрирано по настоящ адрес е 358 466 лица.

Разпределението по райони е както следва:

Район „Централен“: 81 719 лица (22,7%). В район Централен се намира Хаджъ Хасан махала. Към 2001г. населението на района е 21,6% от общата численост на града.

Район „Източен“: 52562 лица (14,66%). В този район се намира най-големият етнически квартал не само в България, но и за Европа - "Столипиново". Според

мнението на различни експерти в квартала живеят между 40 – 55 хил. души. Към 2001г. населението на района е 16% от общата численост на града.

Район „Западен” – 37 219 лица (10,38%). Към 2001г. населението на района е 11% от общата численост на града.

Район „Северен” – 52 291 лица (14,58%). В този район се намира кв. „Шекер махала” и „Харман махала”. Към 2001г. населението на района е 14,1% от общата численост на града.

Район „Южен” – 75536 лица (21,07%). Към 2001г. населението на района е 21,2% от общата численост на града.

Район „Тракия” – 59139 лица (16,49%). Към 2001г. населението на района е 16,2% от общата численост на града.

Изводът на НСИ, посочен в окончателните данни от преброяване 2011 (www.nsi.bg/census2011) е: "Установилите се демографски тенденции и засилената емиграция през последните 20 години се отразяват върху броя на всички етнически групи в страната, в резултат на което не настъпват съществени изменения в етническата структура на населението в годините между последните две преброявания." Този извод даде възможност за целите на този план да се използват анализи и данни събрани в периода 2001 - 2011г., тъй като все още няма сериозни анализи на данните от преброяване 2011-та година.

II. Анализ на ситуацията в община Пловдив

1. Образователно равнище сред етническите групи в община Пловдив

Образованието е ключов проблем сред различните етнически групи и други социално уязвими групи. Тенденциите в статистиката на образование за основните етнически групи в Пловдив са относително устойчиви. Според данни на НСИ образователното равнище в страната, според етническата принадлежност има следните измерения:

№ по ред	Завършена образователна степен	% Общо за страната	Етническа принадлежност		
			Българи %	Турци %	Роми %
1	Висше	20,7	23,5	2,7	0,3
2	Средно	48,4	53,0	23,7	6,9
3	Основно	24,7	20,7	53,0	44,9
4	Начално	4,3	2,1	15,0	27,4
5	Незавършено начално	0,7	0,3	2,1	7,8
6	Неграмотни	1,2	0,4	3,5	12,7

При анализа на посочените данни в таблицата се очертават и следните проблеми в системата на образованието:

- Само 0,3% от ромите и 2,7% от турците са с висше образование, което е една тревожна констатация. Средно за страната тази цифра е 20,7%, а за българското население - 23,5%;
- Със средно образование – средно за страната е 48,4%, българи – 53%, турци - 23,7% и роми - 6,9%. Данните по категоричен начин показват, че ромите и турците имат проблеми в системата на образованието;
- Тази тенденция особено се очертава при разглеждането на нивото на образованост в степени основно, начално и незавършено начално. Средно за страната с тези три образователни нива са 29,7%, сред турците - 70.1%, а сред ромите - 80,1%. Данните очертават тенденция на ниска образованост сред ромската и турската етническа група.
- Неграмотните са 1,2% общо за страната, сред българите неграмотни са 0,4%, сред турците – 3,5%, а сред ромите - 12,7%.

Според мнението на експертите неграмотността сред ромите и турците се е увеличила през последните 20г., основно поради икономически причини и демотивацията им от образование и грамотност.

Подобен разрез на образоваността на населението в кв. "Столипиново" е направен от екипа, работил по проект „Инфраструктурни проблеми на кв.Столипиново – Пловдив“. Към 2006г. образователното равнище на населението е:

- неграмотни 16%;
- с начално образование 35,3%;
- с основно образование 39,6%;
- със средно образование 7,3%;
- с висше образование 0,1%.

Образователното равнище на турското и ромското население в кв. „Столипиново“ съществено не се различават от тези данни, които се отнасят за цялата страна.

Неграмотните са повече с 4% в сравнение с данните за страната , т.е. 16%.

С висше образование на национално равнище са 0,3%, а в кв.„Столипиново“ са само 0,1% от населението на квартала.

По-високи са стойностите на данните за средното образование – в кв. „Столипиново“ със средно образование са 7,3%, а за страната 6,9%.

Образователното равнище на етническите групи в град Пловдив е проблем, които трябва да се решава с общите усилия на държавните, общинските власти и гражданските организации.

Според изследването „Начин на живот на общностите в кв. „Столипиново“ гр. Пловдив от м. май 2001г.:

7

Стр.9: „Около 36% от децата на възраст от 4 до 18г. към момента не ходят на училище. 12% от тази възрастова група никога не е ходила на училище. Прекъсването на образованието става във всички възрасти, но сред момчетата най-значим е делът на прекъсналите в осми клас – 7% и в девети клас – 5%. При момичетата най-голям е делът на прекъсналите в 8-ми клас – 7%, в девети клас 5% и в шести клас 3%. Разликите по отпадане от училище между момичета и момчета е в лекото изтегляне към шести клас при част от момичетата, докато при момчетата по-значително отпадане започва едва от осми клас. От децата на възраст 7 – 16г. са отпаднали от училище в различни класове.”

Рекапитулация на образователната структура в гр. Пловдив:

Заведения - общо, в т.ч.	118
- брой детски градини	61
- брой училища	54
- брой обслужващи звена	3
брой деца в ЦДГ, в т.ч.	8615
- деца в ЦДГ от 1-5г.	6475
- деца на бг.	2140
Деца в СДГ	82
Деца и ученици, обучавани в логопедични кабинети	194
брой деца на бг. в подготвителни групи	518
Брой ученици в т.ч.	33359

Район на град Пловдив	Начални училища		Основни училища		Средни общообразователни училища		Езикови гимназии		Държавни училища
	брой	Капацитет	брой	Капацитет	брой	Капацитет	брой	Капацитет	
Северен	2	1020	3	2189	2	638	4	2997	
Източен			4	2001	3	2929			

Район на град Пловдив	1. Детски ясли			2. Детска млечна кухня			3. брой детски градини		
	брой	Капацитет	Чакащи	брой	Капацитет	Чакащи	брой	Капацитет	Чакащи
Северен	3	200	120	1	400	120	8	956	0
Източен	2	158					11	1118	

Училища територията на:
Кв. "Столипиново":

В квартала има пет действащи училища – НУ“Добри Чинтулов”, “Христо Ясенов”(сега НУ“Кирил Нektариев”), ОУ“Пенчо Славейков”, СОУ“Найден Геров” и ОУ “Димчо Дебелянов” в относително добро състояние. Има три детски градини – ЦДГ“Наталия”, ЦДГ “Маргаритка, ЦДГ “Ружа” и две детски ясли.

кв. "Шекер махала":

“Техникум по строителна механизация” и ОУ “Панайот Волов”.

кв. "Хаджъ Хасан махала":

Кварталът се обслужва от две училища в добро състояние до западния край на квартала и още едно - “Г.С.Раковски” в центъра на махалата.

От предоставените по горе данни се вижда, че в кварталите има достатъчно училища и същите са обновени и предлагат добри условия за обучение.

Изводи и проблемни области за интервенция:

- Обхващане (100%) на децата в училище и работа срещу отпадане и повтаряне на класа;
- Повишаване ангажираността в учебния процес на учениците от уязвимите етнически групи чрез включването им в курсове и извънкласни дейности;
- Мотивиране на родителите и децата към образованието като ценност;
- Ускоряване процесът на десегрегация в училищата и детските градини;
- Разработване и подкрепа на образователни проекти, насочени към деца от етническите малцинства
- Системна работа с учителите и родителите;
- Развитие на извънучебна дейност с децата от етнически произход и социално уязвими групи;

2. Здравеопазването сред етническите групи и други уязвими групи в община Пловдив

Поради влошеното икономическо положение в страната има сериозен спад в здравния статус на етническите групи и другите социално уязвими групи. По експертно мнение около 70% от тях не се осигуряват здравно и нямат личен лекар, поради липса на финансови средства.

Основните причини за заболяемостта сред тези групи са следните:

- липса на системни здравни грижи;
- липса на профилактични грижи;
- замърсена околна среда;
- замърсена домашна среда – прах в дома и на улицата;
- заразени членове в семействата;
- липса на лечение, поради бедност;
- пренаселеност на жилищата (съжителстват по три поколения)

Основните заболявания са:

- белодробни заболявания – туберкулоза, бронхит, астма, пневмония и др.
- Заболявания на кръвоносната система – анемия, всички видове левкемия;
- Инфекциозни заболявания – хепатит А, В, С, лаймска болест и др.

Според изследване на НСИ от 2010г., данните за демографския прираст на населението са:

№ по ред	Показатели	Общо:	Етническа принадлежност		
			Българи	Турци	Роми
1	Раждаемост на 1000 лица	8,5	6,9	13	26,7
2	Коефициент на раждаемост	1,22	1,03	1,62	2,81
3	Детска смъртност на 1000 деца	13,4	9,9	17,8	25,0
4	Естествен прираст на 1000 лица	- 5,4	-8,1	2,7	19,4

Много често в общественото пространство се посочва, че раждаемостта е много голяма сред ромите (26,7 на 1000) и турците (13 на 1000). В същото време често се пропуска да се посочи, че смъртността сред децата с етнически произход е с 2-3 пъти повече: 25 на 1000 деца сред ромите умират до 12 месеца след раждане, 17,8 на 1000 сред турците, 9,9 на хиляда сред българите и средно 13,4 на хиляда в страната.

Детската смъртност е голяма като цяло за страната в сравнение със страните членки на ЕС.

В изследването „Начин на живот на общностите в кв. „Столипиново” гр. Пловдив здравният статус е:

Стр.10 „ Жителите на квартала водят децата си по-често на лекар, отколкото ходят самите те. Около 13% от възрастните не ходят на лекар. Профилактичните прегледи са залегнали в много малка степен в здравните навици на населението на „Столипиново”. Едва 2% ходят на профилактичен преглед. С около 10 процентни пункта по-малко е делът на възрастните, които ходят на лекар при леко заболяване, за разлика от делът на възрастните, които ходят на лекар, при леко заболяване за разлика от делът на родителите (34%), които водят децата си по същият повод (когато са леко болни) децата.

Около половината от жителите на квартала са посещавали лекар през последната една година. Един път – 14%, два пъти 13%, три пъти 7%, четири и повече пъти - 13%. Въпреки декларираното добро здраве при преобладаващата част от интервюираните (87%), както забелязваме посещенията на лекар съвсем не са малко.”

Непълноценното хранене е следствие от бедността и също е голям проблем. Това е фактор, който влияе особено сериозно върху децата, възрастните и хронично болните. Много семейства са изправени пред драматичния избор да си купят храна или лекарства. Поради непълноценно хранене, състоянието на много болни се влошава, независимо от провежданото лечение. В етнически обособените квартали инфекциозните заболявания са изключително чести, за разлика от другите райони.

Брой МБАЛ в Пловдив	Легла	Брой СБАЛ в Пловдив	Легла	Диспансери	Легла
12	3 214	14	972	3	606
Брой ДКЦ в Пловдив	Легла	Медицински центрове в Пловдив	Легла	Самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории	Легла
14	32	49	42	94	6

По посочената по горе справка от РЗОК - Пловдив за броят и капацитетът на лечебните заведения се вижда, че има развита достатъчно добра мрежа от лечебни центрове за покриване на нуждите на града. В кв. "Столипиново" има ДКЦ, а кварталите "Хаджъ Хасан махала" и "Шекер махала" са в близост съответно до ДКЦ I и Окръжна болница. Проблемът в кварталите е липсата на лечебни центрове, които да поемат извършване на манипулации в тъмната част на денонощието. Често се налага след 17ч. да се пътува до дежурни кабинети за извършване на различни манипулации.

3. Жилищни въпроси и инфраструктурата в етнически обособените махали и квартали в град Пловдив

Степента на урбанизацията на отделните етноси е различна. В градовете живеят 3/4 от населението, самоопределящо се като българи (77,5%), около половината от населението, което се самоопределя като роми (55,4%) и почти две пети от самоопределилите се като турци (37,6%).

Според НСИ от 1992, 2001 и 2011г. местоживеенето по етнически произход е:

Населено място	Българи			Турци			Роми		
	1992	2001	2011	1992	2001	2011	1992	2001	2011
Градове	71,6	73,5	77,5	31,6	37,0	37,6	52,3	53,8	55,4
Села	28,4	26,5	22,5	68,4	63,0	62,4	47,7	46,2	44,6

Посочените данни очертават една сериозна тенденция на преход на турците и ромите от селото в града. Основните причини за този преход са икономически предпоставки, липсата на работа, доход и надеждата, че в града ще могат да осигурят прехраната си. Увеличаване на броя на етническото население в градовете, в това число и в град Пловдив поставя сериозни проблеми в жилищната политика, условията на живот, техническата инфраструктура – ВиК, обратни води, улици и т.н. В момента на територия от 2,3% от град Пловдив живеят 17% от етническото население.

Квартал "Столипиново" заема над 500 дка (540 дка) урбанизирана територия, съгласно общият устройствен план. Собствеността върху основния терен е 2/3 общинска - около 360 дка (по сведения на Общината, актувани по ЗОС са само 72,5 дка). На физически и юридически лица е актувана собственост върху 180 дка. Западно от ул."Батак" (ограничаваща в тази посока квартала) върху частни терени е изградена и се разраства незаконно застроена територия с едноетажни коптори, в която няма ток, вода и канализация. В южна посока нарастването е спряно от кооперативния пазар. Северно от ул."Крайречна" също се разраства незаконно строителство.

Целият квартал "Шекер махала" е застроен с нискоетажни сгради – 1-3 етажа. Общият им брой е приблизително 400-450. Някои са неизмазани, с остарели и пропаднали покриви. Незаконни паянтови постройки за обитаване има на цялата му територия и главно в северната част. Много са обслужващите паянтови сгради за дворни тоалетни и бараки за склад. Изключение правят около 20-30 сгради, построени на два-три етажа.

Квартал "Хаджъ Хасан махала":

Кварталът е разположен на територията на Район "Централен" на града. На север стига до ул."Изток"; на запад до ул."Митрополит Панарет"; на юг стига до бул."Княгиня Мария Луиза"; на изток почти до бул."Източен". Освен периферията на квартала и в самия него се обитава смесено – български и ромски къщи. Поради това е много трудно да се определи размерът на територията, който според нас може да се дефинира като около 80-90 дка. В квартала се забелязват доста представителни триетажни и някои четири-пет етажни сгради, за повечето от които се твърди, че са турски, т.е. на етнически турци, които имат търговски отношения в Турция.

Квартал "Харман махала":

Ромският квартал е разположен източно от бул.Васил Левски (шосето за Карлово) –и южно от бул."Северен". Кварталът като общо наименование е известен и като "Хаджи "Димитър".

Жилищният фонд и инфраструктурата в кв. „Столипиново”, както и на другите два квартала - „Шекер махала” и „Хаджъ Хасан махала” са сериозен проблем за община Пловдив, която няма финансови възможности, за да ги реши. Това са проблеми, които са се натрупали през последните 30-40 години. Над 60% от етническото население (турци и роми) в град Пловдив живеят в стари къщи, без вода, няма канализация за обратните води. Над трети етаж в

блоковете в кв. „Столипиново” няма вода, защото поради множество течове няма достатъчно налягане.

Според данни на НСИ от преброяването на населението от 2011 г.:

- средният брой лица в едно жилище е 1,9 човека;
- 82,1% от жилищата имат баня;
- 74,1% от жилищата имат вътрешна тоалетна, а 4,4% външна при 20,5% на същия показател за страната;
- без обособени тоалетни са 1% от обитаваните жилища.

Спиране на незаконното строителство и отреждане на терени за жилища са въпроси за разрешаване с ключово значение за успеха на изпълнение на настоящия план.

В град Пловдив на един жител се пада по 22-23 кв.м. жилищна площ, а в етническите квартали тази цифра е 10кв.м. и под 10 квадрата, а често се стига и до 4-5 кв.м. на човек. (Данните са взети от в. „Марица” от 07.01.2006г.)

Особено тревожно е положението в някои жилищни блокове в кв. "Столипиново" като: от 4001 до 4007; 4015; 4010; 4010А; 4015А; бл. 144; 4014; 4018 и др. В посочените блокове повече от 10 години в избите се събира много вода – питейна и от канализацията, което застрашава сигурността на живеещите в тези жилищни сгради.

Едно от основните неща, които правят впечатление в етническите квартали е тяхната гъстота и населеност. Средния брой членове в семействата е 4,44 лица, а средния брой стаи, които ползват семействата е 2,22. Тези данни се отнасят за хората, които живеят в блоковете. За тези, които живеят в старите къщи данните са различни – в една стаичка от 20 кв. м. често живеят по 9-10 души и то от три различни поколения.

Изследването „Начин на живот на общностите в кв. „Столипиново” гр. Пловдив от м. май 2001г. регистрира и някои особени моменти: при турците средният брой жители на домакинствата е 4,33, а при ромите – 5,54. Около 21% от домакинствата са с над 6 човека. Около 30% от тричленните домакинства живеят в една стая. В две стаи живеят половината, а в три стаи около една пета от тези домакинства (20%). Четиричленните и петчленните домакинства, чиито дял е съответно 29% и 24% от всички домакинства, отново ползват жилища с по две-три стаи.

Техническата инфраструктура в четирите етнически квартали се намира в лошо състояние, поради не поддържане, задръстване на шахтите, износване и т.н. В кв. „Столипиново” водите от обратната канализация изтичат направо по улиците „Батак”, „Елба”, „Крайна” и др. Това води до сериозни заболявания и инфекции на хората и особено за децата. Сериозно са разкопани улиците „Иван Караджов”, „Макгахан”, „Съборна” и др. в кв. „Хаджъ Хасан махала”. Улиците „Делянка”, „Подрумче” и др. от „Шекер махала” , както и улиците „Елба”, „Батак”, „Крайна”, „Калина”, „ Правда”, „Спортист”, „Прохлада” и др. в кв. „Столипиново”.

В четирите етнически квартала почти няма социална инфраструктура – библиотеки, читалища, клубове по интереси, пенсионерски клубове и за младежи, спортни клубове и т.н.

Не само техническата, но не трябва да се подценява и ролята и значението на социалната инфраструктура в етническите квартала. Ако техническата инфраструктура ще подобри условията на живот в етническите квартала, то социалната ще създаде реални възможности за:

- социални контакти;
- повече просвета и грамотност;
- формиране на позитивни нагласи към ново познание;
- спорт и здравословен начин на живот;
- системна работа с децата, младежите и по-възрастните хора в тези махали и квартала.

В изброените квартала условията на живот са видимо по-лоши в сравнение с другите квартала, което се отразява на качеството на живот, в резултат на което средната продължителност на живота на хората, живеещи в тези квартала е с над 10 години по-кратък от средната продължителност на населението в община Пловдив.

В обобщение може да се каже, че в етническите квартала:

- Много домакинства притежават жилища, неотговарящи на стандартите и нормите, установени от закона;
- Много домакинства не притежават никакви жилища /незаконно и временно построените с подръчни материали и средства не отговарят на утвърдените стандарти, поради което се счита, че това не са жилища/;
- Голям брой жилища следва да бъдат премахнати частично и реконструирани, за да влязат в категорията на жилищата, отговарящи на нормите и стандартите;
- Голяма част от уличната мрежа с прилежащата ѝ инфраструктура в етническите квартала е под изискванията за стандарти и нормативи;
- Водопроводната мрежа за питейната вода в етническите квартала изисква сериозен ремонт;
- Канализационната система за отпадни води е силно компрометирана;
- Ниско е нивото на хигиена на обществените места, което създава риск от епидемии.

4. Заетост и социално включване

Трудовата заетост на етническите групи в Пловдив, постоянните доходи са реалната база за създаване на предпоставки за по-добър живот и нормален битов стандарт. Изключително високото ниво на безработицата сред етническите групи не само натоварва бюджета на Р. България, но и се създават условия и предпоставки да се живее като се разчита единствено на различните видове социални помощи.

Според официалните данни в България в момента безработицата е между 11,8 – 12,5% от трудоспособното население на страната. Според мнението на експерти безработицата сред етническите групи е 75-80% в община Пловдив. Причините за това са следните:

- ниска степен на образование;
- не знание на български език;
- липса на квалификация и професия;
- демотивацията за участие в различни програми, които осигуряват образование и квалификация;
- затрудненото икономическо положение на семействата, отговорността на родителите, които често не позволяват на децата да се ангажират с различните видове обучения.
- лицата не се регистрират в Бюро по труда - Пловдив.

Причините за затруднения достъп до заетост по етнически групи, според изследването „Ромите – другото измерение на промените” (С., 2004г.) са следните:

Стр.34

№ по ред	Посочени причини за затруднено намиране на работа	Етническа принадлежност		
		Българи	Турци	Роми
1	Няма работни места	90,1	94,1	83,1
2	Нямам подходящи връзки	68,6	72,9	55,7
3	Нямам нужната квалификация/ образование	23,1	56,5	57,1
4	Не съм достатъчно млад/а	47,3	35,3	26,4
5	Не съм жена/ мъж	10,7	11,8	12,8
6	Защото съм от съответния етнос	5,6	44,7	72,6
7	Инвалид съм	1,0	0	2,4

От посочените данни се вижда, че 44,75% от турците и 72,6% от ромите посочват, че не могат да си намерят работа, затова че са с различен етнически произход. Към 11.12.2012г. във филиал "Столипиново" към Дирекция "Бюро по труда" - Пловдив са регистрирани 3305 лица. Регистрираните лица са се самоопределили по етноси както следва:

- българи - 942;
- турска етнос - 1962;
- ромска етнос - 255;
- други - 146 лица.

През 2012г. в проекти и програми за субсидирана заетост са включени 57 лица от етническите групи, а 29 са устроени на работа на първичния пазар на труда.

Добра възможност за кв. "Столипиново" е разширяването на дейността на Общинския пазар. В момента 115 дребни търговци от различните етноси изхранват главно многочленни семейства от по 7-8 човека. Разширяването на

дейността на пазара би дало възможност на още семейства да изхранват семействата си и редовно да плащат сметките си.

Социалното включване и социалната дейност имат сериозно място, заедно с трудовата заетост сред етническите групи и другите социално уязвими групи в Пловдив.

По този повод в „Социалната стратификация и социални конфликти в съвременна България” (С., 2008г.) се посочва следното:

Стр.149: „Преходът към демокрация провокира и специфичната етнизация на бедността, неграмотността, безработицата, социалната изолация, житейската безперспективност и маргинализация.“

Според изследването от 2004г. сред етническите групи в кв. „Столипиново” факта, че всеки втори се самоопределя като беден (недостиг на финансови средства) е тревожен проблем за хората в квартала. За 37% от домакинствата източник на доход от началото на годината е постоянната работа, а за 21% временната работа. Съществена част от доходите на семействата са месечните добавки за деца (26%). В 13% от домакинствата доходите са от пенсиите на възрастните членове. За други основен източник на доходи е събирането на вторични суровини (18%) и занаятчийското производство (10%).

Общо 42% от домакинствата са получавали различни видове социални помощи през последните 6 месеца, срещу 58%, които не са получавали. Получавалите помощи в кв. „Столипиново” са както следва:

30% - месечни помощи по чл.9 от ПЗСП (за месец октомври 2012г. този вид помощ са получили 1542 лица и семейства или 143 327,12лв.);

24% - помощи за отопление;

10% - еднократни помощи.

Предпочитанията на 27% на хората от кв. „Столипиново” са да получават социалните си помощи в пари, а 23% искат да получават помощи в пари и продукти, а само 1% посочват само в продукти.

След този кратък анализ на социалната стратификацията на етническите групи по въпроса: „Ако в квартала живеят 100 души, колко от тях живеят много добре, живеят нормално; бедно и колко живеят мизерно?”

Ето и отговорите на представителите на етническите групи в кв. „Столипиново” в Пловдив към м. май 2001г.:

- 7-8% живеят много добре;
- 12-13% живеят нормално;
- 44% живеят бедно;
- 30-31% мизерстват.

Тези проценти реално посочват, че само 7-8% живеят добре, с реални доходи и стандарт на нивото на европейските изисквания; 12-13% според това изследване живеят нормално, което е относително понятие, защото термина „нормално” има различни измерения и оценки сред различните етнически групи. Бедно живеят 44% от населението на кв. „Столипиново”. За тази група

По този начин се вижда, че законът е модел на обществено поведение на гражданите, по които се организира тяхното ежедневие. В този смисъл може да се каже, че законът има пряко отношение към същността на обществото и неговото функциониране. Ако не се спазват тези основни принципи и се нарушават, се стига до престъпление, което е:

Стр.924: „Престъплението е обществено опасно деяние, извършено виновно и обявено от закона за наказуемо. Престъплението притежава най-висока степен на обществена опасност между правонарушенията.”

Според Наказателният кодекс на Р. България престъпленията биват против:

- републиката;
- личността;
- правата и свободите на гражданите;
- брака, семейството и младежта;
- собствеността;
- документални престъпления;
- престъпления против реда и общественото спокойствие.

Много важно е в българското общество, когато се пише за нарушаване на законодателството от представители на етническите групи в Пловдив и в страната, те да не се етнизират и обобщават, че всички представители са престъпници. Второ, важно е да се анализира в Пловдив, какви престъпления се извършват от представителите на етносите, за да се види, че те не са тежки престъпления по своя характер. И трето, което също така е важно да се посочи: наказанието за всяко престъпление да има два момента – санкциониране (ограничаване на правата) и превъзпитание (да се даде нова възможност на човека), за да не се превърне в рецидивист и постоянен жител на затвора.

Следователно обществото трябва да работи спазването на законите в Р. България да стане осъзнато поведение на всички български граждани, а не принудителна санкция за поведение и ограничения.

Втората съществена част от тази точка е принцип на „недискриминация”. Много често този термин пряко кореспондира с определението „дискриминация”.

Според „Българска енциклопедия А - Я”. (С. 2005г.) стр. 341:

„Дискриминацията – противоправно ограничаване или лишаване от право на определена категория граждани, поради национална или расова принадлежност”. Защита срещу дискриминация в България след демократичните промени от 1989 год. придобиха по конкретна ангажираност на обществото и държавата срещу това явление.

В чл.6 на Конституцията на Р. България от 1991г. се посочва, че всички хора имат равни права и свободи. Важна роля в българското законодателство за ограничаване на проявите на дискриминация играе и Закона за защита срещу дискриминация”, в сила от 01.01.2004г. (обн. ДВ, бр.86 от 30.09.2003г.)

трябва да се каже, че едва осигуряват храната за семействата си. 30-31% от населението на квартала мизерстват, което означава, че тази група трудно осигуряват прехраната си.

Бедността сред ромската общност е основна причина за изоставяне на деца в най-ранна детска възраст. Визията за деинституционализация на специализираните социални институции за деца и възрастни предвижда разкриване на редица услуги от резидентен тип и главно подкрепа и работа със семействата, за да не бъде изоставено нито едно дете. Деца от кварталите ползват услугата "дневна грижа" в ДДЛРГ "Рада Киркович", "Приюта за безнадзорни деца", "Звено майка и бебе", Центровете за обществена подкрепа и др. Хората от кварталите ползват услугите на социалните трапезарии, работят по програмата "Асистенти за хора с увреждания" и проект "Подкрепа за достоен живот", получават хранителни пакети от програмата за интервенционни запаси. Във всички социални услуги в град Пловдив се насочват лица в зависимост от потребностите им, без разлика на пол, етническа принадлежност, произход или друг дискриминационен признак.

На територията на етническите квартали работят редица неправителствени организации, които чрез различни форми на финансиране изпълняват различни проекти в областта на образованието, социалното включване и межкултурното сътрудничество.

Налагат се следните основни изводи в областта на икономическата активност, заетостта и социалното включване на етническите групи и другите социално уязвими групи:

- Висока безработица сред етническите общности;
- Висок процент безработни, нерегистрирани в Бюрото по труда;
- Липса на фондове за стартиране на малък и среден бизнес;
- Недостатъчни възможности за квалификация и преквалификация на безработни с основно и по-ниско образование;
- Липса на информация и условия за кредитиране;
- Недостатъчна информация за съществуващите програми за квалификации и преквалификации;
- Липса на мотивация, поради различни причини;
- Висок процент на хората, неотговарящи на условията за включване в социалните програми.

5. Спазване на законите и недискриминация

Спазването на законите и обществения ред в обществото е общовалидно изискване към всички български граждани, без значение от етнически произход и религиозна принадлежност. Според специалистите: „Обществото е обособена от природата част от материалния свят, която представлява исторически развиваща се форма на съвместна човешка дейност, където се спазват определени норми, отношения и поведение между гражданите на дадено общество, т.е. това е нормалното съществуване на всяко общество”.

В чл.4, ал.1 се посочва: „Забранява се всяка пряка и непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, гражданство, произход, религия или вяра...”

На базата на Закона за защита срещу дискриминация се създаде независим орган за спазването на тези принципи, посочени в същия закон. Комисията за защита срещу дискриминацията се занимава с тези въпроси и има териториални поделения не само в София, но и в останалите областни градове.

Всеки български гражданин може да се обърне към Комисията за защита срещу дискриминация, ако счита че по някакъв начин са нарушени неговите права, посочени в чл. 4 на Закона за защита срещу дискриминация”.

Ниската правна култура сред хората от уязвимите етнически общности е предпоставка да бъдат жертва на дискриминационно и нетолерантно отношение. От друга страна, липсата на правна култура, често създава и необосновано усещане, че са дискриминирани. Това създава потребност от осигуряване на консултации и при необходимост квалифицирана правна помощ в случаи на дискриминация и нарушаване на основни човешки права.

В община Пловдив е изградена добра практика на „Общинска охрана” ЕООД за назначаване на охранители от етническите общности, които да охраняват обекти в етническите квартали.

Съществува добро взаимодействие между Наблюдателна комисия на Община Пловдив и Затвора в Пловдив. Работи Общинска комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни и има широк спектър от услуги за деца с девиантно поведение и в конфликт със закона. През последните 20 години в община Пловдив няма регистрирани нарушения на правата на етническите групи.

6. Култура, спорт и медии

Необходимостта да се използват по активно възможностите на културата и спорта, в условията на икономическа криза е от изключително важно значение за единението на българското общество. В същото време медиите имат важно място и значение в този процес. Те могат да стимулират процеса на единението в българското общество или да създадат условия за социално напрежение и конфликти на етническа основа в страната ни.

Според "Философски речник на всекидневния език" (С., 2007г.) „култура” е:

Стр.61 „КУЛТУРА. Понятието култура се схваща най-общо като съвкупността от творческите прояви на човека. Описана като „развитие на духа и мисълта”, „съвкупността от материални и духовни ценности”, „сбор от различни творения”, културата се мисли като материална област – цялост, която обединява отделните сфери на творческата активност в общо предметна област, но и улавя спецификата на тяхното отделно развитие като „знание”, „наука”, „образование”, „изкуство”, „театър”, „музика”, „рисуване”.

От посоченото определение се вижда, че понятието „култура” е интегрално понятие, което обединява различни етнически групи, хората чрез тяхната духовност, традиции, обичай, празници и т.н.

На територията на община Пловдив работят редица неправителствени организации, чиято дейност се фокусира върху проблемите на етническите групи.

Според „Българска енциклопедия от А-Я” (С., 2005г.) „спорт” е:

Стр. 1075 „Спортът – дял от физическата култура: физически упражнения и игри със състезателен характер; със стремеж към високи постижения и победи, със система за тяхната организация и провеждане. Има три взаимно свързани организационни форми: масов, самодеен и професионален. Спортът като учебен предмет е част от масовите форми, а спортът за високи постижения – част от професионалната или самодейните форми.

Спортът създава условия за физическото развитие на младия човек, но в същото време е и част от културата на дадена личност и народ. Тази култура може да бъде сериозна база за мултикултурното сътрудничество между младите хора с различен етнически произход. Тази културна и спортна дейност се явява съвременна база за единението и интеграцията на българското общество. Подобряване на материалната база и възстановяване физкултурните салони и спортните площадки в училищата е предпоставка за провеждане на тези процеси от ранна училищна възраст.

Медиите са третият елемент от тази част като фактор с важна роля в междуетническите отношения в община Пловдив. Безспорен е фактът, че печатните и електронните медии имат сериозно място и значение при формиране на общественото мнение. Ако един печатен вестник (местна медия) често публикува етнически произход на извършителя на дадено престъпление, с тази своя дейност ще засили негативното настроение, представа и отношение към представителите на различните етнически групи, които живеят в град Пловдив. По този начин ще се усложнят междуетническите отношения, което реално може да доведе до социално напрежение и конфликт. Тези конфликти много лесно могат да се превърнат и в междуетнически конфликти. Абсолютизирането на престъпността сред етносите, като „етническа” черта чрез различните видове медии е вредно за града, междуетническите отношения и за обществото като цяло.

Вярно е също, че всяка медия си има своя кооперативна политика, с която иска да привлече повече читатели, зрители и да получи по-високи печалби. В условията на пазарна икономика това са нормални отношения, но не трябва тези стремежи да бъдат на база влошаване на междучовешките отношения и общуване между българите, турците, ромите, евреите, арменците и представители на други етноси, които от дълги години живеят в нашия град.

Пловдив винаги е бил град на различните етнически групи, които винаги са живели в разбирателство, уважение и хармония, независимо от историческите събития в страната ни.

III. МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА СТРАТЕГИЯТА

Изпълнението на стратегията се извършва от :

- Община Пловдив;
- Общински съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси към Община Пловдив;
- Дирекция “Социално подпомагане” – Община Пловдив;
- Дирекция Бюро по труда – Пловдив;
- Затвора;
- РДВР, РПУ, Детска педагогическа стая;
- Общинска комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни деца;
- Регионален център по здравеопазване;
- Неправителствени организации от Пловдив;
- Директори на училища и преподаватели от учебните заведения;

Заклучение:

Настоящият план за действие на община Пловдив за интегрирует на етническите групи и други социално уязвими групи в Община Пловдив обхваща периода 2012-2014г. Той е неразделна част от Областния план в изпълнение на Националния план на Република България за интегриране на ромите (2012-2020).

Очаквани резултати :

- Повишено качеството на образование в кварталите със смесено етническо население;
- Повишена здравна и екологична култура на учениците и младите хора в кварталите;
- Подобен достъп на бедните етнически малцинства в Пловдив до здравни услуги и намалена заболеваемост;
- Изградени нови жилища, зелени площи и детски площадки;
- Подобро състоянието на техническата инфраструктура в кварталите;
- Съхранена идентичност на малцинствените общности;
- Намалена безработицата сред малцинствата с минимум 4%;
- Силно ограничено разпространението на наркотици в кварталите и намалена проституцията;
- Увеличено присъствие на хора от малцинствата в регионалните медии;

Планът предвижда дейности, насочени към уязвимите етнически групи в община Пловдив със специален фокус върху ромите и други етноси в сходна социално-икономическа ситуация и цели подобряване жизнения статус на хората, живеещи в изброените квартали и тяхната пълноценна интеграция в общественно-икономическия живот. Документът е отворен за допълване и актуализация в зависимост от потребностите на хората от град Пловдив.

IV. ТАБЛИЦА НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ на община Пловдив за интегриране на етническите групи и другите социално уязвими групи в периода 2012- 2014г.

Приоритет №1 Образование

Цели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времени период	Финансиране		Индикатори
					Средства	Източник	
1. Гарантиране на правото на равен достъп до образование;	1.Мотивиране на родителите и децата към образованието като ценност	Разработване на образователни програми за децата различен етнически произход	РИО към МОМН, Община Пловдив, НПО, Училищните настоятелства	януари – март 2013г.	2000лв.	Община Пловдив	Въвеждане в образователния процес
2. По-висока степен и качество на образователните услуги	2.Ускоряване на процесът на десегрегация в училищата и детските градини.	Гарантиране на качествено образование на учениците с етнически произход, чрез оценка на досегашните резултати и проблеми.	Община Пловдив, РИО към МОМН, НПО, Училищните настоятелства	Март-април 2013г.	-	ЕСФ или от бюджета на МОМН Център за образователна интеграция на децата и учениците от етнически произход. /ЦОИДУЕП/	Приемане на оценка на реалното ниво на образованост на децата
3.Разработване и подкрепа на образователни проекти, насочени към деца от	3.Разработване на програма за десегрегацията на децата в градините и училищата.	Приемането на програма за десегрегацията на децата в градините и училищата.	Община Пловдив, РИО към МОМН, НПО, Училищните	м. септември 2013 – септември 2014г.	5000лв 30 000лв.	Община Пловдив ЕС 2014-2020	Броят на децата, които се обучават в десегрегирана среда.

етническите малцинства	настоятелства	2012 г. – 2014 г.	По 40 000 лв. за година	Община Пловдив - проекти	Брой деца включени в програмата
4. Десегрегация в дейности	ФРР Рома и Община Пловдив	2012 г. – 2014 г.	По 40 000 лв. за година	Община Пловдив - проекти	Брой деца включени в програмата
	Бюро по труда; Община Пловдив; НПО	м.10.2013г. – м.04.2014г.	15 000лв.	Община Пловдив	
	Организиране на курсове за ограмотяване и изучаване на български език в кварталите „Столипиново“ и „Шекер махала“		200 000 лв. за един проект	МТСП; МОМН ЕС 2014-2020	
	Адаптация на децата от етнически произход чрез оказване на психологическа помощ и помощ от педагогическите съвети.	М. Август 2013г.	-	-	Брой деца получили подкрепа.

Приоритет №2 Здравеопазване

Цели	Задачи	Дейности	Отговорна институция	Времеви период	Финансиране		Индикатори
					Средства	Източник	

Повишаване здравната информираност и здравната култура на населението в етническите квартали и училищата	1. Увеличава не броя на здравно-осигурените лица, чрез повишаване здравната информираност и подобряване на здравната култура	Намаляване на детската смъртност чрез прегледи, наблюдение и обучение на майката и ранна регистрация на бременността.	Община Пловдив, Лечебни заведения и личен лекар, Центрове за обществена подкрепа, Междубообщностен център НПО,	м.03.2013г. – м.10.2014г.	400 000лв.	Община Пловдив чрез ЦОП ЕС2014-2020 или от МТСП чрез разкриване държавно делегирани дейности след приключване на проектите;	Брой обхванати майки
2.	Оптимизират се на профилактичните програми и имунопрофилактика	Активни дейности на здравните медиатори с личните лекари при профилактика на децата в 4 махали.	Община Пловдив, МЗ, Здравните медиатори	м.01.2013г. – м.11.2014г.	- 200 000лв.	МЗ ЕС 2014-2020г.	Брой прегледи, извършени на деца до 14г. възраст
3.	Майчино, детско здравеопазване	Създаване на временни здравни кабинети за	МЗ, Община Пловдив, Здравните медиатори	м.01.2013г. – м.12.2014г.	5000лв. 90 000лв.	Община Пловдив Проектно	Броят на децата, които са прегледани и брой

	ване и семейно планиране;	зъболечение на децата от кв. „Столипино во“ и „Шекер махала“					предложение, финансирано от ЕС 2014-2020	извършени манипулации.
	4. Профилактика на социално значими заболявания	Създаване на здравен център за МЗ	Община Пловдив; МЗ	м.04.2014г.	10 000 лв. за проектиране	250 000 лв. за изградване	Община Пловдив МТСП; ЕС 2014-2020	Разкриване на здравен център.
		Своевременна регистрация на новородените деца при личен лекар	Здравните медикатори и НПО	постоянен	-	-	-	Брой регистрирани новородени деца и отчетите на здравните медикатори.
		Повишаване на обхвата на имунизираните лица по имунизацио	Здравните медикатори и личните лекари	Постоянен	-	-	-	Брой на имунизираните лица

